Kunstfietsroute Gelderland / Overbetuwe

gemeente Overbetuwe

Westelijke route

Kunstfietsroute

Gelderland | Overbetuwe | 56 km |

Westelijke route 40 km
Oostelijke route 27 km

Welkom in Overbetuwe: een schatkamer van kunst om te ontdekken op de fiets.

Kunst in Overbetuwe leeft! Deze geactualiseerde kunstfietsroute leidt u door het prachtige Betuwse landschap. Bijzondere locaties langs de fietsroute vormen het decor voor ongeveer 40 openbare kunstwerken. Niet alle kunstwerken liggen op deze route. Ze zijn echter zeker de moeite waard om te bekijken. In deze brochure vindt u daarom af en toe ‘omfiets-kunst’. Als u nog energie heeft kunt u een klein stukje omfietsen om een of enkele kunstwerken te bekijken, ze zijn zeker de moeite waard!

Er is een westelijke en oostelijke route, die aan elkaar gekoppeld kunnen worden. De lengte van de totale fietstocht is circa 56 kilometer De fietsroute is geheel bewegwijzerd door de zogenaamde knooppunten.

Beginpunt Oostelijke route: Landerij De Park, Park 12, 6661 NW Elst.
Beginpunt Westelijke route: Watergoed, Tielsestraat 129, 6675 AC Valburg.

Kunst zorgt voor verbinding en door kunstwerken letterlijk met elkaar in verbinding te brengen krijg je een Kunstfietsroute. Een route waar mensen elkaar ontmoeten en in gesprek gaan over een kunstwerk. Waar staat het voor? Wat heeft de kunstenaar bedoeld?

Dat is ook verbinding. Ik wens u veel fietsplezier!

Met vriendelijke groet,

Dimitri Horsthuis – Tangelder
Wethouder Kunst, Cultuur en Erfgoed, Gemeente Overbetuwe

Fietsroute met knooppunten: hoe werkt dat?

- In heel Nederland kom je ze tegen: fietsknooppunten. Hoe maak je een prachtige fietstocht met die knooppunten en al die genummerde groene bordjes?
- Waar twee of meer paden elkaar kruisen is een knooppunt met een nummer en een informatiebord/kaart. De verbinding tussen twee knooppunten is bewegwijzerd met bordjes met groene opdruk en voert in twee richtingen.
- Op de knooppunten zelf staat vaak een informatiebord met kaart van het gebied met daarop alle knooppunten.
- Bordjes geven aan wat de richting naar de aansluitende knooppunten is: linksaf naar nummer 29, rechtdoor naar 15, rechtsaf naar 31.

Westelijke route – 40 km

75 22 25 24 23 75 76 95 50 53 54 58
77 76 78 79 80 38 41 40 39 75

Start- en eindpunt Watergoed Tielsestraat 129, 6675 AC Valburg

75

Timeline

Rob Sweere

Het kunstwerk ‘Timeline’ staat sinds 2021 bij strandpark Slijk – Ewijk. Het ontwerp van Rob Sweere is een brug tussen de prehistorie en de toekomst. Tijdens de zandwinning op deze plek werden botten en tanden gevonden, hét bewijs dat hier vroeger mammoeten hebben gelopen. De slagtanden zijn een duidelijke verwijzing hiernaar. Via het pad over het water, komt u in een tijdscapsule. Geef uw ogen de kost en beleef de verbinding van het verleden, het heden en de toekomst.

Stroomwijzer

Martijn Schoots

Een speelse variant op de standaard blauwe wegwijzers die we kennen. De tekst op dit rotondekunstwerk: ‘24 x’ en ‘33 x’ verwijst naar het begin- en eindpunt van het hoogspanningstraject. Vanaf de rotonde in Valburg is het nog 24 masten naar de Centrale in Nijmegen en 33 masten naar het trafostation in Dodewaard. De bewegwijzering voor de elektriciteitsdraden heeft dus geen kilometer aanduiding, maar een eigen notatie eenheid: de ‘mast-eenheid’.

Knilles van Valburg

Het kunstwerk ‘Knilles van Valburg’ werd door Carnavalsvereniging ’t Blauwe Striekske aangeboden aan de Valburgse gemeenschap ter gelegenheid van het 22-jarig bestaan in 1979.

De legende van Knilles en het ontstaan van Valburg. Drie vervaarlijke reuzen, waarvan er een Knilles heette, hadden de Rijn reeds gegraven en waren bij de aanvang van deze legende bezig met zand uit de Waal, van Oosterhout, dwars door de Betuwe naar Wageningen te kruien. Hoe deze legende afloopt, leest u op het informatiebord bij het beeld.

22 25

Hier kan de route aan de Oostelijke route gekoppeld worden naar knooppunt 17.

24 23

Vlecht over

Cornelia Bruinewoud

Op de hoek van de Uilenburgsesstraat en Broekland ziet u rechts van de weg een prachtig kunstwerkje op een sokkel. Cornelia Bruinewoud heeft in 2001 het kunstwerk ‘Vlecht over’ gemaakt. De vervlochten wilgentenen in dit kunstwerk symboliseren de nieuwe verbinding van de gemeente Valburg, Heteren en Elst. Deze gemeenten zijn in 2001 samengevoegd tot de gemeente Overbetuwe. Het beeld is geplaatst op het “drie-landen-punt” van de voormalige gemeenten.

Bij de T-splitsing met de Boltweg en de Achterstraat gaat u links af richting Heteren tot aan de Rotonde.

Wolkenwijzer

Martijn Schoots

De ANWB bewegwijzering op de rotonde stuurt u op weg. Het rotondekunstwerk “Wolkenwijzer” brengt hierin verandering. Naast de horizontale richting op de weg, wordt ook de verticale richting gewezen. Bijvoorbeeld om naar de voorbij reizende wolken te kijken. Welke wolkvormen kunt u ontdekken?

Bij de rotonde fietst u naar rechts helemaal door tot aan de Winterdijk.

Kunst-Entree-Route Heteren

Barbara Recourt en Fons Broess

Met een Kunst-Entree-Route wil het dorp Heteren haar identiteit zichtbaar maken langs de A50 en de bezoeker/automobilist verleiden de afslag richting Heteren, het dorpscentrum en de Rijn te nemen. Begin 2023 wordt de Groei & Bloei Kunst-route gerealiseerd. Een zaailing die gaandeweg uitgroeit tot een levensgroot meisje, Roosje van Heteren. Pit, knop, bloesem, transformatie en kers of Roosje van Heteren en de Rode Toren.
De route, bestaande uit meerdere kunstwerken gaat van de A50, via de Flessestraat naar de Winterdijk langs de Neder-Rijn

Omfiets-kunst

Als u links even de Kamperfoeliestraat in fietst, dan ziet u op het eerste kruispunt met de Rauwendaal een opmerkelijk kunstwerk.

Domein van de zwerm

Herman Makkink

In dit parkje staat het kunstwerk van Herman Makkink, waarmee hij de samenwerking tussen Heteren en de omliggende dorpen wil uitdrukken. Het beeld stond eerder bij het toenmalige gemeentehuis. De zwerm hangt aan een boom met drie takken, die wijzen naar de dorpen Heteren, Randwijk en Driel. De zwerm is het centrum waar allen bijeen komen om constructief bezig te zijn, te ontwikkelen en te besluiten. Het materiaalgebruik verwijst naar de baksteenindustrie, die belangrijk is geweest voor de regio. Op de nieuwe locatie wijzen de takken nog steeds naar dezelfde richtingen.

75 76 95

Non Plus Ultra

Joost van den Toorn

Net voor knooppunt 95 staat op de dijk het kunstwerk ‘Non Plus Ultra’. “Als ik aan de Romeinen denk, dan zie ik een Asterix en Obelix-strip voor mij, waarin een groep Romeinen is afgebeeld als een autobus op benen. Ik dacht aan mijn vroegere Fiat 500, met benen er onder in plaats van wielen”, aldus Kunstenaar Joost van den Toorn.

Uiteindelijk is het een beeld geworden dat een Fiat 600 Multipla laat zien als een ‘behapbare’ godheid in menselijk formaat. Een klassiek beeld op een klassieke plek. “Non plus Ultra” verbindt het heden met de historie van de Romeinen die tot hier hun rijk hebben uitgebouwd.

50 53

Straatmeubilair

Jos van Doorn

Jos van Doorn heeft in 1999 voor de herinrichting van het Julianaplein in Zetten zitelementen ontworpen in de vorm van de letters van het woord ‘Zetten‘. De bronzen appels en peren die her en der op de letters bevestigd zijn, verwijzen naar de historisch gezien belangrijkste kernactiviteit van de streek, de fruitteelt.

Symbiose

Cor van Dijk

Het gedicht Symbiose, dat ook van zijn hand is, heeft Cor van Dijk geïnspireerd tot het maken van dit kunstwerk. In de eerste instantie denkt u alleen een vogel te zien. Als u goed kijkt ziet u dat er in de vleugel een gezicht verwerkt is.

Symbiose

Laat ons hier tezamen wonen
en praten met de dieren
Samen leven met de bomen
Laat ons hier de vrede vieren

Laat ons hier tezamen leven
De blik op ‘t zelfde doel gericht
Elkander hier de vrede geven
‘t Begin van wankel evenwicht

Omfiets-kunst

Als u richting knooppunt 54 fietst, kunt u de Wageningsestraat doorrijden over het viaduct van de A15 en dan rechtsaf naar Bedrijventerrein de Schalm. Op de Wanraaij staat het kunstwerk “Punt en Ruimte”.

Punt en ruimte

Margriet Kemper

Het kunstwerk “Punt en Ruimte” was oorspronkelijk bedoeld als een raster van bollen, dat zich over het bedrijvenpark ‘De Schalm’ zou ontvouwen. De bollen vormden in dit rasterpatroon de markeringspunten. Ze zouden aan verschillende palen worden bevestigd, als een soort lichtmast

Kunstenaar Margriet Kemper wilde met “Punt en Ruimte” de aandacht vestigen op de planmatigheid en maakbaarheid van Nederland. En op de verhouding tussen ideeën op papier en de werkelijkheid. Dat die dikwijls met elkaar op gespannen voet verkeren, blijkt ook in dit geval. Met als resultaat dat het terrein omvattende raster op papier in de werkelijkheid een veel compactere vorm kreeg. Bij de ingang van het bedrijventerrein staan nu twee pilaarachtige objecten: frames gevuld met de overgebleven spiegelende bollen.

Weer terug op de route gaat u richting knooppunten:

54 58

De Kersenplukker

Gerrie Hoogveld

De bronzen kersenplukker toont met trots zijn oogst in zijn hoenderik. Dit beeld is door de Herveldse kunstenares Gerrie Hoogveld aangeboden ter gelegenheid van de opening van de Johan Mathijssenweg. De uitgestoken hand zegt: ‘geniet van onze vruchten, proef onze gastvrijheid!’ Het kunstwerk staat symbool voor de Betuwe met zijn appels, peren en kersen.

Omfiets-kunst
Bij knooppunt 58 is het de moeite om even rechts af te slaan tot aan het “Leugenbankje”.

Leugenbankje

Jos van Doorn

Dit zitobject van circa drie meter hoog bestaat uit drie hartvormige zitelementen, die in de rug met elkaar zijn verbonden door kersenboomstammen. Deze symboliseren het samengaan van de oorspronkelijk zelfstandige gemeenten Elst, Heteren en Valburg. De stammen komen samen in een ‘bladerdak’ waarin licht-transparante appeltjes zijn verwerkt. De appeltjes, kersen in het straatwerk en kersenbomen zijn een verwijzing naar de Betuwe als fruitstreek. De opvallende aap bovenop het kunstwerk fungeert als een wachter over het plein. Hij is de wijze, de lichtvoetige en oordeelloze, die waarneemt en registreert.

77 76 78 79 80

Waterrad

Jan Vos

Het water en de wind zetten het gevaarte in beweging, dat is het idee van dit kunstwerk.
Kunstenaar Jan Vos wilde dat zijn werk buitendijks geplaatst zou worden. Om te voorkomen dat het rad op drift zou slaan en een gevaar voor de scheepvaart zou vormen, moest het met kettingen worden verankerd en vastgeklonken aan een betonnen fundering.
Het Waterschap vond het een goed concept, maar voorzag problemen vanwege de onvoorspelbare kracht van het water. Zo kwam het “Waterrad” niet buitendijks terecht, maar veilig binnendijks.

38

Omfiets-kunst

De route leidt u over de Dorpsstraat. Aan uw rechterhand is de Pastoor Savenijelaan, als u deze volgt en vervolgens de Zandstraat inrijdt, ziet u het kunstwerk ‘Schup en Schoefel’. Als u vervolgens de weg volgt komt u vanzelf op de Gansstraat. Aan het einde is een T-splitsing. In het hofje tegenover u vindt u het kunstwerk ‘Tabaksbladeren’. Als u rechts aanhoudt bij de splitsing komt u op de Hoge Hofstraat, hier kunt u ‘Plukmand’ bewonderen.

Gé Berns is een Overbetuwse beeldend kunstenaar afkomstig uit Oosterhout. Hij werkt vooral met brons en andere metalen. Inspiratie voor zijn kunstwerken, haalt hij uit reizen naar andere werelddelen zoals Zuidoost Azië en het Midden-Oosten. Zijn voornaamste inspiratiebron is Zuid- en Midden-Amerika, in het bijzonder de Inca en de Maya culturen. Veel van zijn werken zijn te vinden in Overbetuwe, deze route leidt u langs een aantal hiervan.

De schup en de schoefel

Gé Berns

Dit kunstwerk is tot stand gekomen in overleg met Woonstichting Valburg en een lokale ondernemer. Het kunstwerk verwijst naar de familie Eulink, die hier vroeger het land heeft bewerkt. Ze hebben daarbij gebruik gemaakt van een ‘schup en een schoefel’ oftewel een schop en een schoffel. Een aangrenzende straat is ook vernoemd naar de schoefel.

Tabaksbladeren

Gé Berns

Dit kunstwerk aan de Aldershof in Oosterhout verwijst naar de tabaksteelt van vroeger. De plaatsnaam Oosterhout is op de drie tabaksbladeren geschreven met de spelling van toen: ‘Osterholt en Ostreholt’. Daarnaast ziet u groenten en fruit op de tabaksbladeren, een verwijzing naar een volkstuin op deze locatie.

Plukmand met appel, peer en kers

Gé Berns

Ter ere van de renovatie van het eerste hofje aan De Hoge Hofstraat is dit kunstwerk geplaatst. Het werk van staal grijpt terug naar de vroegere beplanting in dit gebied. U herkent een plukmand gevuld met heerlijk fruit zoals appel, peer en de kenmerkende dubbele kers.

Aan het einde van deze straat bent u weer terug op de oorspronkelijke route.

Monument Vrede Oosterhout

Gé Berns

Het bronzen oorlogsmonument is in 1998 ontworpen door kunstenaar Gé Berns uit Oosterhout. Het is een aangetaste wereldbol waar een grote V uit knalt. Mensen en dieren willen de vrede bereiken. Het monument bevindt zich op het Vredesplein, de naam is een verwijzing naar de Tweede Wereldoorlog.

41 40 39 75

Oostelijke route – 27 km

Knooppunten

20 19 21 33 26 32 23 24 25 17 16 15 5 13 14 18

Startpunt Landerij de Park, Park 10 Elst

Kasteelkunstwerk Juweeltje

Suus Baltussen en Andreas Hetfeld

Tijdens de Landschapstriënnale in 2014 hebben kunstenaars Suus Baltussen en Andreas Hetfeld samen met omwonenden een bijzonder kunstwerk gemaakt. Het van wilgentakken gemaakte kasteel verwijst naar kasteel De Parck dat hier vroeger stond. Inmiddels zijn de wilgentakken helemaal in elkaar vergroeid.

Landerij De Park is een centrum voor natuurbeleving, waar je op een verrassende manier met de natuur in aanraking komt. Naast de kinderboerderij, de natuurspeelplaats, het waterrad, en het struinpad is er nog veel meer te ontdekken en beleven.

20 19

Via Fluviale

Erfgoed Monument

Vanaf het midden van de eerste eeuw na Christus vormde de Rijn de grens van het Romeinse rijk, ook wel de Limes genoemd. Aan de zuidzijde van de rivier stond een reeks forten en wachttorens. Deze waren door een weg met elkaar verbonden. Bij Driel boog de weg af naar het zuiden, richting Elst. Deze weg is in 2005 ontdekt, toen bij archeologische boringen een pakket grind in de kleigrond werd gesignaleerd in een ongebruikelijk, lijnvormig patroon. Het kunstwerk bij de Grote Molenstraat geeft een impressie van hoe de weg gebruikt werd in de Romeinse tijd.

Unesco
De Romeinse Limes is het grootste archeologische monument van Nederland. Het Nederlandse deel van de Limes wordt in 2020 voorgedragen voor de Werelderfgoedlijst van Unesco. Het Nederlandse deel van de Limes is in 2021 opgenomen op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

21 33 26

Omfiets-kunst
Na knooppunt 26 neemt u de eerste weg links, de Oldenhofselaan en in het verlengde de Rijnstraat.
Daar staat “Kruuzemuntje”.

Kruuzemuntje

Lia Krol

Op de hoek van de Cremerstraat staat een bronzen standbeeld. Het is geen beeld van de schrijver Cremer zelf, maar van een van zijn personages: Kruuzemuntje, een fictief 10-jarig meisje uit Driel.

J.J Cremer

Cremer was een sociaal bewogen schilder, schrijver en voordrachtskunstenaar. Hij was ook een belangrijke schrijver in de negentiende eeuw. In die tijd speelde kinderarbeid een grote rol in de samenleving. Cremer was hier fel op tegen en besloot daarom een boek te schrijven. Hij schreef het boek Fabriekskinderen (1863) als aanklacht tegen de kinderarbeid.

32

Hier kan de route aan de Westelijke route gekoppeld worden.

Vlecht over

Cornelia Bruinewoud

Op de hoek van de Uilenburgsesstraat en Broekland ziet u rechts van de weg een prachtig kunstwerkje op een sokkel. Cornelia Bruinewoud heeft in 2001 het kunstwerk ‘Vlecht over’ gemaakt. De vervlochten wilgentenen in dit kunstwerk symboliseren de nieuwe verbinding van de gemeente Valburg, Heteren en Elst. Deze gemeenten zijn in 2001 samengevoegd tot de gemeente Overbetuwe. Het beeld is geplaatst op het “drie-landen-punt” van de voormalige gemeenten.

23 24 25

Zeven-vinger-bruggen

Joseph Semah

Aan de rand van Elst ziet u zeven ronde zuilen van roest-bruin staal. Elke zuil is anders en geen een is even hoog. Alle zuilen vormen gezamenlijk een boog in het landschap. Op elke paal is een bronzen uil neergestreken.

Een kunstwerk op de grens tussen natuur en cultuur. In een gebied waar de verstedelijking onverbiddelijk oprukt ten koste van de natuur, is de uil als symbool van wijs-heid een welkome gast.

Omfiets-kunst

Bij de kruising Valburgseweg en de Kerkeakkers gaat u naar rechts. Bij basisschool de Kersentuin staat het kunstwerk "Boom". Rijdt u verder over de Bussel naar de Olympiasingel, dan vindt u aan de rechter kant het kunstwerk "Portaal".

Boom

Guido Geelen

Beeldend kunstenaar Guido Geelen is een Nederlandse beeld-houwer die woont en werkt in Tilburg. In 2012 is hij de samen-werking aangegaan met leerlingen van Brede school De Kersentuin en Brede school De Plataan in Elst. De leerlingen hebben de boom voorzien van kunstige beeldjes van klei.

Portaal

Ralph Lambertz

Op deze open plek heeft kunstenaar Ralph Lambertz twee van zijn werken geplaatst. Het “Portaal” kan gezien worden als een stadsrandmarkering, dat in haar vorm verwijst naar de gotische bogen van een kerk of een bomenlaan. Het staat precies op de stedenbouwkundige zichtlijn. Staat u in het kunstwerk dan kijkt u in het noorden naar de kerk. Als u op de kerktoren zou klimmen, kijkt u door het kunstwerk richting Nijmegen. Elk jaar zal rond 21 december de zon gedragen worden door het kunstwerk. De bovenkant van het beeld lijkt op dragende handen en de zon valt er dan precies in.

Cirkel

Cor Litjens

Landschapskunstenaar Cor Litjens heeft zich laten inspireren door het gebladerte van bomen om hem heen. Als u op een open plek in het bos omhoog kijkt, vormen de takken als het ware de omlijsting van de wolkenlucht. In het kunstwerk lijkt de bronzen cirkel dit beeld te willen vangen. De binnenrand van de cirkel heeft een grillige belijning, deze vormen samen de bladvormen, ook wel de omlijsting van de wolkenlucht.

Terug naar de route. U komt weer uit op de Dorpsstraat. In het gemeentehuis op nummer 67 zijn in 2022 drie nieuwe kunstwerken geplaatst. Ook het bronzen beeld van koning Willem Alexander en het schilderij van de Paardenmarkt zijn de moeite van een bezoek waard.

Glazen kamers

Marco Overkamp

Kunstenaar Marco Overkamp verbindt met dit kunstwerk de omgeving en de samenleving met het gemeentehuis. Transparante karakters in de vorm van gebouwen in Overbetuwe staan in verbinding met elkaar en geven als ruimtelijke plattegrond een beeld van onze maakbare en breekbare systemen.

Mens en Landschap

Marieke Meijer

‘De relatie tussen mens en landschap moet niet uitgelegd worden, maar te zien zijn.’ Met deze centrale gedachte is dit kunstwerk ontstaan. Het landschap om ons heen is een persoonlijke belevenis, waarbij alle zintuigen worden aangesproken. Een omgeving moet je zien, horen, voelen en proeven. Elk raam weerspiegelt een herkenbaar stukje van onze gemeente, of dat nu natuur, bebouwde kom of water is. Uitspraken van inwoners vanuit de verschillende perspectieven geven een tijdsbeeld hoe het Overbetuwse landschap wordt ervaren. Vroeger, nu en in de mogelijke toekomst .

Paardenmarkt

Kunstenaars-collectief 'After Nature'

De Elster paardenmarkt wordt al sinds 1260 jaarlijks gehouden in het centrum van Elst en is met recht immaterieel cultureel erfgoed te noemen. Dit kunstwerk is gemaakt in 2001 door Kunstenaarscollectief ''After Nature'' tijdens de eerste paardenmarkt na de herindeling naar gemeente Overbetuwe. Het kunstenaarscollectief bestond uit een groot aantal leden van het gelijknamige en in 1995 opgeheven 'After Nature' met leden als Jurriaan van Hall, Peter Klashorst, Ernst Voss, Gijs Donker, Jo Verhoef, Justus Donker en Sylvester Peperkamp.

Schervengericht

Marco Overkamp

Het kunstwerk 'Schervengericht' geeft het gebouw een ziel. Door het gebruik van een beeltenis dat geïnspireerd is op de Griekse wijsgeren en filosofen uit de antieke oudheid wordt aangezet tot nadenken. Het samenspel van de scherven kunnen het beeld vorm geven of juist uit elkaar trekken. Alles is een kwestie van perspectief. Daarnaast is de organische vorm een knipoog naar de oorsprong van een gedachte.

Schervengericht of ocatrisme was tijdens de Atheense democratie een mogelijkheid om te stemmen op iemand die te veel macht had en een gevaar was voor de democratie. Men strafte diegene die ze te machtig vonden. Stemmen gebeurde door een naam op een gebroken stuk aardewerk te schrijven.

Koning Willem-Alexander

Maria Stams

Dit borstbeeld is uniek. Het is het eerste staatsieportret van Koning Willem-Alexander met baard. Het borstbeeld staat in de Rijn-Waalzaal van het gemeentehuis. Deze zaal wordt onder andere gebruikt voor huwelijken, maar is ook de zaal waar de gemeenteraad vergadert en debatteert.

Omfiets-kunst

Bij het verlaten van het gemeentehuis gaat u bij de splitsing van de Dorpsstraat en de Wagenmakerstraat naar rechts. Daar vindt u aan het einde in het Galamapark "Poezie in het park".

Poëzie in het park

Wilma Coehoorn

"Poëzie laat zich meer genieten in de buitenlucht".

De omgeving draagt bij aan een extra beleving van gedichten. Verspreid door het Galamapark in Elst zijn twaalf gedichten geplaatst. Deze gedichten zijn geschreven door verschillende Nederlandse dichters, onder andere Leo Vroman en Cees Buddingh.

Terug op de route ziet u bij de Rooms Katholieke Kerk in de Dorpsstraat het kunstwerk "De Hofnar".

De Hofnar

Jan Nijenhuis

Carnavalsvereniging de Batsers uit Elst heeft bij haar 44-jarig jubileum een Hofnar aan de gemeente Overbetuwe aangeboden. Dit beeldje van Elstenaar Jan Nijenhuis, pronkt in het Prinsenstraotje in Elst.

17

Paardenhandel

Marcus Ravenswaaij

Midden in het dorp Elst bij de Grote Kerk ziet u het beeld “Paardenhandel”. Dit kunstwerk is op 30 augustus 1984 geschonken aan de burgerij van Elst op initiatief van de stichting “comité ter bevordering van de najaarspaardenmarkt en andere marktbelangen”. U ziet hier een beeldengroep van twee onderhandelende kooplieden en een paard met een begeleidster.

Ontluiken

Piet Slegers

Vlakbij het station in Elst staat het kunstwerk van Piet Slegers. Het kunstwerk “Ontluiken” bestaat uit drie abstracte ruimtelijke elementen. De elementen raken elkaar niet, maar lijken ooit een geheel te zijn geweest. De vorm en maat zijn afgestemd op de smalle middenberm. Het roestvrij staal is deels gestraald met glasparel. Deze techniek wordt gebruikt om een mat effect te bereiken. Het andere deel is in verschillende richtingen geslepen, waardoor het glinstert in het zonlicht.

16

Omfiets-kunst

Voordat u verder fietst richting knooppunt 15, is het de moeite waard om door te fietsen in de wijk Westeraam. Op het Colosseum vindt u aan de linkerzijde bij het Romeinse veld de kunstwerken “Framewerk”, “Expressie van lantaarn-schijnsel” en bij de school zit “de Appeleter”.

Rijdt u nog wat verder, dan staat er op de hoek van Dupondius en Senaat het kunstwerk “de Leugenboom”. Gaat u links af via de Basilica naar de Dauw, dan ziet u na ongeveer 100m “de Wiebeltuinen”. Wat verder in de wijk aan de Tiberius, Hadrianus en Apollo vindt u de “Denkbeelden”.

Framewerk

Pjotr Müller

Tijdens de aanleg van nieuw-bouwwijk Westeraam zijn de resten van een Gallo-Romeinse tempel gevonden. Binnen de muren van deze tempel bleken ook houten overblijfselen van een ander religieus gebouw te liggen. Het kubusvormige “Framewerk” van kunstenaar Pjotr Müller staat pal naast dit archeologische veld. U kunt dit stalen bouwwerk beklimmen. Binnen het frame hangen drie plateaus van cortenstaal. Daarop zijn een plattegrond, delen van funderingen en een driedimensionale maquette te zien. Het zijn verwijzingen naar de resten in het archeologische veld.

De expressie van lantaarnschijnsel

Frank Bezemer

Helaas valt er bij daglicht weinig te zien bij dit kunstwerk. Frank Bezemer heeft dit kunstwerk ontworpen voor mensen die het halve jaar hun huis in het donker verlaten en ook weer in het donker thuiskomen. Twee lantaarns zijn anders van vorm dan de rest.

Als u de plek in het donker nadert, gaan de lantaarns zachtjes branden. Als u dichterbij komt, gaat het licht feller schijnen. Aan het einde, als u zelf uit beeld verdwijnt, dempt het licht. Dit lichtpatroon varieert.

De Appeleter

Erik Buijs

Voor u ziet u een mannetje onverstoorbaar een appel eten. Ondertussen houdt hij de omgeving scherp in de gaten. “De Appeleter” is een verwijzing naar de Betuwse fruitteelt. Erik Buijs heeft het kunstwerk vormgegeven in samenwerking met woningbouwvereniging Vivare, gemeente Overbetuwe en de Brede School.

Leugenboom

Marinus Boezem

Een leugenboom is een plek waar men elkaar sterke verhalen vertelt. En waar kan dat beter dan onder een boom? De “Leugenboom” van Marinus Boezem bestaat uit een enorme boomstronk van zwart graniet. De buitenkant is ruw als schors, het snijvlak is glad gepolijst. Hierin staan de Latijnse namen gegraveerd van historische fruitboomsoorten uit de directe omgeving. Dit is een mooie verwijzing naar een van de kenmerken van de Betuwe, de fruitteelt.

De Wiebeltuinen

Annelies Dijkman

“De Wiebeltuinen” zijn omringd door bebouwing en achtertuinen van de woonwijk Westeraam. De tuinen zijn bedoeld als speeltuinen, wandel- en ontspanningsgebieden.

“De Wiebeltuinen” zijn een heel geliefde plek in de buurt, omdat kinderen er fantastisch kunnen spelen. Alle paadjes golven, zodat zij er heerlijk kunnen fietsen, rennen en skaten. In de grond is een reliëf gemaakt waardoor ‘heuvels en dalen’ ontstaan. De tuinen gaan als het ware ‘wiebelen’. In het voorjaar zijn er mooie bloesembomen en in het najaar de oogst!

Denkbeelden

Carel Lanters

Kunstenaar Carel Lanters noemt zijn creaties van keramiek de “Denkbeelden”. Het gaat hier om de kleurige fantasie-figuurtjes. In meer dan veertig hoekwoningen op de Tiberius, Hadrianus en Apollo werden nissen uitgehakt en daar pronken nu verschillende “Denkbeelden”.

Terug naar de route. Bij het Colosseum pakken we de route weer op richting knooppunt:

15

Berg Idylle

EventArchitectuur

U bevindt zich nu in een natuurgebied en rustplek, genaamd “Berg Idylle”. Hier wordt een ecologische stapsteen gecombineerd met een rustplaats voor bezoekers en een grote urnenmuur. Het is een langzaam oplopend terrassenlandschap, omringd door een gevarieerd bos. Vanuit de heuvel zijn diverse doorzichten naar het landschap gemaakt. De “Berg Idylle” is een van de drie Idylles in Park Lingezegen. De andere zijn de “Water Idylle” (iets verder op de route) en de “Bos Idylle” (in de gemeente Lingewaard).

Paul Kuipers en Herman Verkerk van EventArchitectuur hebben drie Idylles voor Park Lingezegen ontworpen. Elke Idylle met een eigen thema: Berg, Water en Bos. Volgens de kunstenaars zijn dit de drie landschaps-elementen die de ervaring van het landschap versterken. Een agrarisch landschapspark als Lingezegen kan wel een sterke landschapservaring gebruiken.
Elke Idylle heeft een eigen beschouwende ‘binnen-wereld’ waar de bezoeker zich kan terugtrekken van de recreatieve drukte in het park. Het zijn plekken waar de bezoeker zich verbonden kan voelen met de aarde, het leven en de vergankelijkheid daarvan. Al met al een prachtig gebied waar u van de rust en de kunstwerken kunt genieten.

De Vleugel

Oorlogsmonument

Naast de Irish Guardsbrug Elst, ook wel de fietsbrug van het RijnWaalpad over de Linge, bevindt zich een monument. “De Vleugel” is een oorlogsmonument in de vorm van een zeven meter hoge stalen vliegtuigvleugel en herinnert aan de intensieve vliegbewegingen en oorlogshandelingen in de regio Nijmegen, Overbetuwe en Arnhem. Deze gebieden worden ook wel “het Normandië van Nederland” genoemd. Het monument is op 14 maart 2014 onthuld.

Moerashoeders

Dijanne van Engelen

Aan de Kampsestraat in Elst stonden oorspronkelijk drie acht tot elf meter hoge “Moerashoeders” van kunstenares Dijanne van Engelen. Dit kunstwerk is echter vergankelijk, het was nooit de bedoeling dat de kunstwerken eeuwig zouden blijven staan. Vandaag de dag staat er nog een Moerashoeder. Ze liet zich inspireren door het gebied voor u. Voor u ziet u namelijk het grote moeras dat in Het Waterrijk aangelegd werd. Van Engelen vond het belangrijk om iets te creëren waar dier en mens zich prettig bij voelen. De houten beelden ‘waken’ over het gebied. Het moet een plek zijn waar dieren zich thuis voelen en waar mensen kunnen turen en leren over de natuur.

Water Idylle

EventArchitectuur

De “Water Idylle” doet denken aan een ondergelopen weiland. Trottoirbanden liggen als bielzen verzonken in de klei en leiden u rond het wateroppervlak. Een fijne plek om tot rust te komen. Het Waterrijk is een paradijs voor vogels én vogelliefhebbers. Een stukje ten zuiden van de Water Idylle is een vogelkijkscherm aangelegd. Van hieruit kun je onder meer steltlopers, lepelaars, watersnippen en visdiefjes spotten.

5 13 14

Mysterie van Werenfridus

Alphons ter Avest

Zoals u ziet, bestaat het kunstwerk uit twee delen: een vorm en een mal. De mal heeft onmiskenbaar de vorm van een bootje. Het mysterie van Werenfridius verwijst naar een oud verhaal. Maar met een actuele verwijzing: naar het einde van de levensreis die ons allen wacht.

De titel van dit kunstwerk verwijst naar Sint Werenfridus, een geestelijke die in de achtste eeuw actief was in de Betuwe. Na zijn dood eisten de inwoners van Elst zijn lichaam op. Maar in Westervoort dacht men hier anders over. Men besloot dat de dode heilige zelf moest beslissen.

Volgens de legende werd zijn dode lichaam in een bootje gelegd, dat onbemand van de wal werd afgestoten. Het bootje dreef, door een onzichtbare hand voortbewogen, stroomopwaarts. Tot het aan de oever van Elst bleef liggen.

18

Fietst u verder richting knooppunt 20, dan bent u weer terug bij het startpunt van de route: Landerij de Park.

Route en tekst van deze Kunstfietsroute zijn met zorg opgesteld. De route is als pdf-bestand met kaart te vinden op www.overbetuwe.nl/kunstoute. Opmerkingen of aanvullingen zijn welkom op info@overbetuwe.nl.

Colofon

Tekst	Gemeente Overbetuwe
Kaartmateriaal	Gemeente Overbetuwe
Opmaak en drukwerk	Gemeente Overbetuwe
Foto's	Ellen Koelewijn Fotografie

Eerste druk - 2019
Tweede druk - 2022

gemeente Overbetuwe

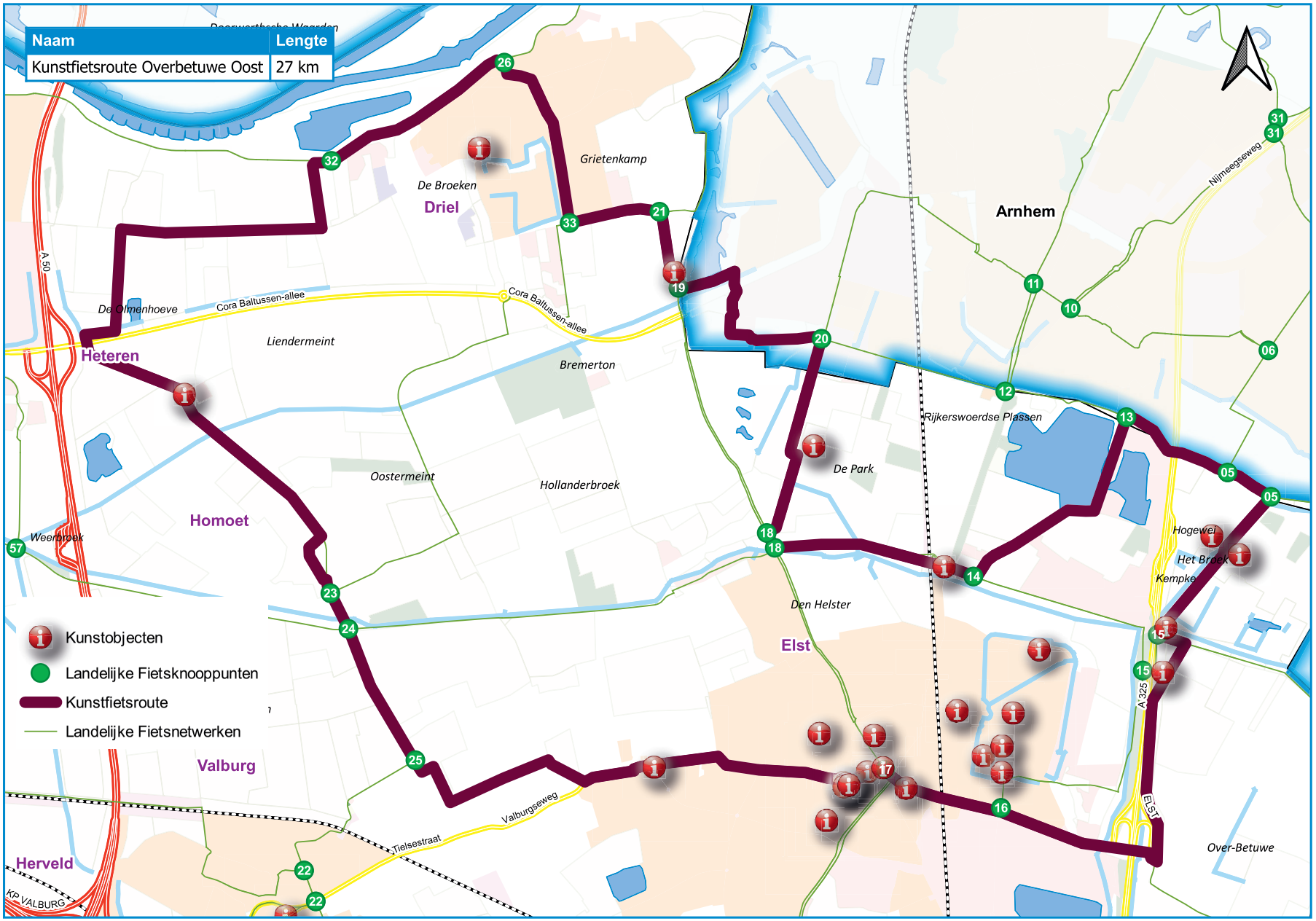
www.watergoed.nl

www.parklingezegen.nl

www.lingezegentevoet.nl

WaterGoed! EVENEMENTENLOCATIE

PARK LINGEZEGEN MOOI DICHTBIJ!

Oostelijke route

Veel fietsplezier!

gemeente Overbetuwe

Meer informatie over de kunstwerken en kunstenaars vindt u op www.overbetuwe.nl/kunstroute.
Hier kunt u ook de route downloaden.